

Wymagania szczegółowe z fizyki w klasie 7 - Pierwszy semestr.
(w nawiasach podane są szczegółowe cele podstawy programowej)

Realizowane działy to:

1. Wykonujemy pomiary.
2. Niektóre właściwości fizyczne ciał.
3. Cząsteczkowa budowa ciał.
4. Jak opisujemy ruch?

Dział	Ocenę dopuszczającą uzyskuje uczeń, który:
Wykonujemy pomiary.	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyrządy, za pomocą których mierzymy długość, temperaturę, czas, szybkość i masę (1.3, 4.1, 4.2) • mierzy długość, temperaturę, czas, szybkość i masę (1.3, 1.4) • wymienia jednostki mierzonych wielkości (2.3, 2.4, 5.1) • podaje zakres pomiarowy przyrządu (1.3, 1.4) • przelicza jednostki długości, czasu i masy (1.7, 2.3, 5.1) • mierzy wartość siły w niutonach za pomocą siłomierza (1.3, 2.18c) • oblicza wartość ciężaru ze wzoru $F_c = mg$ (2.11, 2.17) • podaje źródło siły ciężkości i poprawnie zaczepia wektor do ciała, na które działa siła ciężkości (2.10, 2.11) • odczytuje gęstość substancji z tabeli (1.1, 5.1) • mierzy objętość ciał o nieregularnych kształtach za pomocą menzurki (5.9d) • oblicza gęstość substancji ze wzoru $d = \frac{m}{V}$ (5.2) • oblicza ciśnienie za pomocą wzoru $p = \frac{F}{S}$ (5.3) • podaje jednostkę ciśnienia i jej wielokrotności (1.7) • przelicza jednostki ciśnienia (1.7) • mierzy ciśnienie w oponie samochodowej (1.3) • mierzy ciśnienie atmosferyczne za pomocą barometru (1.3)
Niektóre właściwości fizyczne ciał.	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia stany skupienia ciał i podaje ich przykłady (4.9) • podaje przykłady ciał kruchych, sprężystych i plastycznych (1.2) • opisuje stałość objętości i nieściśliwość cieczy (1.2) • wymienia i opisuje zmiany stanów skupienia ciał (4.9) • podaje przykłady topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji i resublimacji (4.9) • odróżnia wodę w stanie gazowym (jako niewidoczną) od mgły i chmur (4.9) • podaje temperatury krzepnięcia i wrzenia wody (4.9) • odczytuje z tabeli temperatury topnienia i wrzenia (4.9) • podaje przykłady rozszerzalności temperaturowej ciał stałych, cieczy i gazów • podaje przykłady rozszerzalności temperaturowej w życiu codziennym i technice
Cząsteczkowa budowa ciał.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zjawisko dyfuzji • podaje przyczyny tego, że ciała stałe i ciecze nie rozpadają się na oddzielne cząsteczki (5.8) • podaje przykłady atomów i cząsteczek • podaje przykłady pierwiastków i związków chemicznych • opisuje różnice w budowie ciał stałych, cieczy i gazów (5.1)
Jak opisujemy ruch?	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakteryzujące ruch prostoliniowy jednostajny (2.5) • zapisuje wzór $v = \frac{s}{t}$ i nazywa występujące w nim wielkości (2.4) • oblicza wartość prędkości ze wzoru $v = \frac{s}{t}$ (2.4) • podaje przykłady ruchu przyspieszonego i opóźnionego (2.7) • podaje jednostki przyspieszenia (2.8) • opisuje ruch jednostajnie przyspieszony (2.7)

Dział	Ocenę dostateczną uzyskuje uczeń, który opanował w pełni materiał na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
Wykonujemy pomiary.	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje najmniejszą działkę przyrządu i podaje dokładność przyrządu (1.5, 1.6) • oblicza wartość najbardziej zbliżoną do rzeczywistej wartości mierzonej wielkości jako średnią arytmetyczną wyników (1.5, 1.6) • wykazuje doświadczalnie, że wartość siły ciężkości jest wprost proporcjonalna do masy ciała (1.8) • uzasadnia potrzebę wprowadzenia siły jako wielkości wektorowej (2.10) • wyznacza doświadczalnie gęstość ciała stałego o regularnych kształtach (5.9d) • szacuje niepewności pomiarowe przy pomiarach masy i objętości (1.5) • wykazuje, że skutek nacisku na podłoże ciała o ciężarze $\vec{F}_c$ zależy od wielkości powierzchni zetknięcia ciała z podłożem (5.3) • na podstawie wyników zgromadzonych w tabeli sporządza wykres zależności jednej wielkości fizycznej od drugiej (1.1, 1.8) • opisuje doświadczenie uzasadniające hipotezę o cząsteczkowej budowie ciał • przelicza temperaturę wyrażoną w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i na odwrót (4.1, 4.2)
Niektóre właściwości fizyczne ciał.	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje doświadczalnie ściśliwość gazów (1.2) • opisuje anomalną rozszerzalność wody i jej znaczenie w przyrodzie (1.2) • opisuje zachowanie taśmy bimetalicznej przy jej ogrzewaniu (1.2)
Cząsteczkowa budowa ciał.	<ul style="list-style-type: none"> • na wybranym przykładzie opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego, demonstruje odpowiednie doświadczenie (5.9a) • wyjaśnia rolę mydła i detergentów (5.8) • wyjaśnia, dlaczego na wewnętrzne ściany zbiornika gaz wywiera parcie (5.3) • podaje przykłady, w jaki sposób można zmienić ciśnienie gazu w zamkniętym zbiorniku (5.3)
Jak opisujemy ruch?	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje ruch ciała w podanym układzie odniesienia (2.1) • klasyfikuje ruchy ze względu na kształt toru (2.2) • rozróżnia pojęcia toru ruchu i drogi (2.2) • na podstawie różnych wykresów $s(t)$ odczytuje drogę przebywaną przez ciało w różnych odstępach czasu (1.1) • oblicza drogę przebytą przez ciało na podstawie wykresu zależności $v(t)$ (2.6) • wartość prędkości w km/h wyraża w m/s i na odwrót (1.7, 2.3) • uzasadnia potrzebę wprowadzenia do opisu ruchu wielkości wektorowej – prędkości (2.4) • na przykładzie wymienia cechy prędkości jako wielkości wektorowej (2.4) • oblicza średnią wartość prędkości $v_{sr} = \frac{s}{t}$ (2.6) • planuje czas podróży na podstawie mapy i oszacowanej średniej szybkości pojazdu (2.6) • wyznacza doświadczalnie średnią wartość prędkości biegu, pływania lub jazdy na rowerze (2.18b) • z wykresu zależności $v(t)$ odczytuje przyrosty szybkości w określonych jednakowych odstępach czasu (1.1, 1.8) • podaje wzór na wartość przyspieszenia $a = \frac{v-v_0}{t}$ (2.8) • posługuje się pojęciem wartości przyspieszenia do opisu ruchu jednostajnie przyspieszonego (2.8) • podaje wartość przyspieszenia w ruchu jednostajnie opóźnionym $a = \frac{v_0-v}{t}$ (2.8) • posługuje się pojęciem przyspieszenia do opisu ruchu jednostajnie opóźnionego (2.7)

Dział	Ocenę dobrą uzyskuje uczeń, który opanował w pełni materiał na ocenę dostateczną, a ponadto:
Wykonujemy pomiary.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na przykładach przyczyny występowania niepewności pomiarowych (1.5, 1.6) • zapisuje różnicę między wartością końcową i początkową wielkości fizycznej, np. Δl (1.1) • wyjaśnia, co to znaczy wyzerować przyrząd pomiarowy (1.4) • posługuje się wagą laboratoryjną (1.3, 1.4) • podaje cechy wielkości wektorowej (2.10) • przekształca wzór $F_c = mg$ i oblicza masę ciała, jeśli zna wartość jego ciężaru (2.17) • rysuje wektor obrazujący siłę o zadanej wartości i przyjmuje odpowiednią jednostkę (2.10) • przekształca wzór $d = \frac{m}{V}$ i oblicza każdą z wielkości fizycznych w tym wzorze (5.2) • przelicza gęstość wyrażoną w kg/m^3 na g/cm^3 i na odwrót (1.7) • przekształca wzór $p = \frac{F}{S}$ i oblicza każdą z wielkości występujących w tym wzorze (5.3) • opisuje zależność ciśnienia atmosferycznego od wysokości nad poziomem morza (5.4) • rozpoznaje w swoim otoczeniu zjawiska, w których istotną rolę odgrywa ciśnienie atmosferyczne i urządzenia, do działania których jest ono niezbędne (1.2, 5.4) • wykazuje, że jeśli dwie wielkości są do siebie wprost proporcjonalne, to wykres zależności jednej od drugiej jest półprostą wychodzącą z początku układu osi (1.8)
Niekóre właściwości fizyczne ciał.	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje doświadczalnie zachowanie objętości ciała stałego przy zmianie jego kształtu (1.2) • podaje przykłady zmian właściwości ciał spowodowanych zmianą temperatury (1.2) • opisuje zależność temperatury wrzenia od ciśnienia (4.9) • opisuje zależność szybkości parowania od temperatury (4.9) • wyjaśnia przyczyny skraplania pary wodnej zawartej w powietrzu, np. na okularach, szklankach, i potwierdza to doświadczalnie (4.9) • za pomocą symboli Δl i Δt lub ΔV i Δt zapisuje fakt, że przyrost długości drutów lub objętości cieczy jest wprost proporcjonalny do przyrostu temperatury • wyjaśnia zachowanie taśmy bimetalicznej podczas jej ogrzewania • wymienia zastosowania praktyczne taśmy bimetalicznej
Cząsteczkowa budowa ciał.	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje doświadczalnie zależność szybkości dyfuzji od temperatury • opisuje związek średniej szybkości cząsteczek gazu lub cieczy z jego temperaturą (4.5) • podaje przykłady działania sił spójności i sił przylegania (5.8) • wyjaśnia pojęcia: atomu, cząsteczki, pierwiastka i związku chemicznego • objaśnia, co to znaczy, że ciało stałe ma budowę krystaliczną • wymienia i objaśnia sposoby zwiększania ciśnienia gazu w zamkniętym zbiorniku (5.3)
Jak opisujemy ruch?	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera układ odniesienia i opisuje ruch w tym układzie (2.1) • wyjaśnia, co to znaczy, że spoczynek i ruch są względne (2.1) • opisuje położenie ciała za pomocą współrzędnej x (2.2) • oblicza przebyty przez ciało drogę jako $s = x_2 - x_1 = \Delta x$ (2.2) • sporządza wykres zależności $v(t)$ na podstawie danych z tabeli (2.6) • podaje interpretację fizyczną pojęcia szybkości (1.1) • przekształca wzór $v(t)$ i oblicza każdą z występujących w nim wielkości (2.4) • opisuje ruch prostoliniowy jednostajny z użyciem pojęcia prędkości (2.4) • sporządza wykres zależności $v(t)$ dla ruchu jednostajnie przyspieszonego (1.8) • odczytuje zmianę wartości prędkości z wykresu zależności $v(t)$ dla ruchu jednostajnie przyspieszonego (2.9) • przekształca wzór $a = \frac{v - v_0}{t}$ i oblicza każdą wielkość z tego wzoru (2.9) • sporządza wykres zależności $v(t)$ dla ruchu jednostajnie opóźnionego (1.8) • odczytuje zmianę wartości prędkości z wykresu zależności $v(t)$ dla ruchu jednostajnie opóźnionego (2.9) • przekształca wzór $a = \frac{v_0 - v}{t}$ i oblicza każdą z wielkości występującą w tym wzorze (2.8) • podaje interpretację fizyczną pojęcia przyspieszenia w ruchu jednostajnie opóźnionym (2.8) • podaje interpretację fizyczną pojęcia przyspieszenia (2.8)

Dział	Ocenę bardzo dobrą uzyskuje uczeń, który opanował w pełni materiał na ocenę dobrą, a ponadto:
Wykonujemy pomiary.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje doświadczenie Celsjusza i objaśnia utworzoną przez niego skalę temperatur (1.4, 4.2) • odróżnia mierzenie wielkości fizycznej od jej wyznaczania, czyli pomiaru pośredniego (1.3) • wyznacza doświadczalnie gęstość cieczy (1.4, 5.9c) • wyznacza doświadczalnie ciśnienie atmosferyczne za pomocą strzykawki i siłomierza (1.3, 1.4, 5.4, 5.9a) • wyciąga wnioski o wartościach wielkości fizycznych na podstawie kąta nachylenia wykresu do osi poziomej (1.1, 1.8)
Niektóre właściwości fizyczne ciał.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje właściwości plazmy • demonstruje zjawiska topnienia, wrzenia i skraplania (4.10a) • wykorzystuje do obliczeń prostą proporcjonalność przyrostu długości do przyrostu temperatury
Cząsteczkowa budowa ciał.	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia wprowadzenie skali Kelvina (4.1, 4.2)
Jak opisujemy ruch?	<ul style="list-style-type: none"> • doświadczalnie bada ruch jednostajny prostoliniowy i formułuje wniosek, że $s \sim t$ (1.4) • sporządza wykres zależności $s(t)$ na podstawie wyników doświadczenia zgromadzonych w tabeli (1.8) • rysuje wektor obrazujący prędkość o zadanej wartości (przyjmuje odpowiednią jednostkę) (2.4) • wykonuje zadania obliczeniowe z użyciem średniej wartości prędkości (2.6) • sporządza wykres zależności $a(t)$ dla ruchu jednostajnie przyspieszonego (2.9) • opisuje spadek swobodny (2.16)